

Ett gårdsköp år 1842

Innan konsten att skriva var utbredd, fick vanligt folk hjälp med sina skrivelser till t.ex. domstolarna av de få skrivkunniga personer, t.ex. nämndemännen, som fanns ute i bygderna. Men det finns ändå i domböckerna enstaka exempel på inlagor, egenhändigt skrivna av personer som inte var så vana vid att handskas med penna och papper. Här följer ett typiskt exempel, hämtat ur Himle härads dombok 1842. Det kan kanske passa i detta medlemsblad som en annorlunda läsövning.

Iag ick til Aleslö dän 30 mars at höra pris på Bålstervar så ick iag til Johanes Jönsson frågade honom om han hade 50 eler 60 RS at låna mig Svarade han dät våre min skyldighet du ialpe mig sist män iag har inte mer än 27 RS ia dät blir där vid sade iag Så ba Johanes mig in och fägnade mig hederligt när vi hade spisat frågade han mig huru mycke iag vil ha för min gård Svarade iag 30 tusen och iag vil hösta en gröda til Så sa Johanes Jag ier dig fyra tusen rixdaler män iag sa at iag slår inte af på 30 tusen män iag vil inte sälia inan iag får höra hwad min hustru och min sän säger om dät män Johanes sa at iag får inte gå för dät skal ske strax din sän skal få lösa gården för samma pris til nästa vår fru dag och du skal få et tusen rixdaler Banco i hand påningar om fäm eller 6 veckor var jag tar dem män iag sa iag slår inte af på 30 tusen daler så la han til några gånger til dät blef 27 tusen så slog iag af til 28 tusen dät vile han ei så tog iag avske och ick när vi kåme ut på gården så la Johanes til 5 händra och iag slo af 5 händra daler så handslo vi om 27 tusen å fäm händra daler och så ick vi in och där skickades bud efter Lars Tåstesson i Hafstorp at skriva köpebref å kontrakt os emelan . . . (Sedan redogör författaren omständigt för det gräl som sedan uppstod om vilket pris de kommit överens om och fortsätter) . . . när vi kome ut på broa sa iag til Johanes iag säter up 50 RS mäd dig at iag har rät då svarade Johanes dät är jag min siäk nögder med och vi handslogo . . . (Därefter hämtades ett par vittnen till till det ovan refererade samtalet. De gav författaren rätt.) . . . så blef Johanes skamane så sa Johanes kiöp skal stå och inte återgå och så skref Lars at min sän skulle få gården för samma pris til nästa vårfrudag och iag skal få tusen rixdaler Banco och 6 veckor och Johanes sa kiöp skal stå å inte återgå.

Olaus Marcus son

RS = runstycken. En daler = 48 skilling. En skilling = 12 runstycken. Det verkar kanske underligt att Marcus, när ackorderandet om gården börjar, säger att han vill ha 30.000 och sedan blir bjuden 4.000 riksdaler. Förklaringen är att Marcus fortfarande räknar i den daler som 1776 ersattes med riksdalern, medan Johannes först räknar i riksdaler. En riksdaler = 6 daler. Aleslö = Aleslöv, Rolfstorps socken.

Gården som affären gällde var Kulparp nr 1, Skällinge socken. Några veckor efter köpet brann gården ner. Johannes vägrade då att fullfölja köpet och blev därför stämd av Olaus. Ovanstående skrivelse hör till denna process. De båda männen beskyllde i processen varandra för att ha spritt ut ett rykte att branden var anlagd av motparten. Domstolen gav Olaus rätt i frågan om gårdsköpet. Vem som spritt ut ryktet om branden blev inte klarlagt.

Ingemar Rosengren